

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Majchrowski (przewodniczący)

SSN Paweł Zubert (sprawozdawca)

Ławnik SN Agnieszka Kaczmarek

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie D. B. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w B.,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 10 października 2019 roku, odwołania wniesionego przez obrońcę obwinionej prokuratora Prokuratury Okręgowej w B. G. G. od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 20 maja 2019 roku, sygn. akt PK I SD (...),
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2019.740 j.t.)

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w B. wnioskiem z 17 maja 2019 r., sygn. akt PO IV WOS (...), na podstawie art. 152 § 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U.2019.740 j.t.) wystąpił do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym o przedłużenie obniżenia do 50 % wynagrodzenia D. B. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w B. na czas trwania jej zawieszenia w czynnościach służbowych, tj. do dnia 18 listopada 2019 roku.

Postanowieniem z 20 maja 2019 r., sygn. akt PK I SD (...), Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym:

1. na podstawie przepisu art. 152 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze przedłużył okres obniżenia D. B. - prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w B. wynagrodzenia do wysokości 50% na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych, tj. do 18 listopada 2019 r.;

2. na podstawie przepisu art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym wskazał w szczególności, że w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 137 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, prokurator D. B. pozostaje zawieszona w czynnościach służbowych od 22 maja 2018 roku i od tego czasu nie świadczy pracy. Biorąc pod uwagę tę okoliczność sąd I instancji uznał, że zgodnie z przepisem art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze istnieją przesłanki do obniżenia jej wynagrodzenia do 50 % na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych, tj. do 18 listopada 2019 r.

Odwołanie od wskazanego postanowienia (nieprawidłowo nazwane „zażaleniem”) wniósł prokurator G.G. - obrońca prokurator D. B. , zaskarżając je w całości na korzyść obwinionej. Powołując się na przepisy art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 439 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k. w złożonym środku odwoławczym skarżący sformułował zarzut rażącego naruszenia prawa do obrony poprzez wydanie przedmiotowego postanowienia bez udziału obrońcy obwinionej w sytuacji, gdy z opinii biegłych psychiatrów sporządzonej na użytek przedmiotowego postępowania dyscyplinarnego wynika jednoznacznie, że obwiniona w aktualnym stanie zdrowia może co prawda brać udział w czynnościach procesowych nie jest jednak zdolna do prowadzenia swojej obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Formułując powyższy zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Autor odwołania wskazał, iż zarówno Prokurator Okręgowy w B., jak i rzecznik dyscyplinarny, w związku z wykonywanymi czynnościami, dysponowali wiedzą o tym, że obwiniona od czasu uzyskania informacji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego posiada obrońcę z wyboru, jednakże

nie zostało to wykazane we wniosku o obniżenie wynagrodzenia, jak również powyższego faktu nie dostrzegł skład orzekający. W ocenie skarżącego, wprowadzenie powyższa okoliczność nie mogłaby stanowić samodzielnej przesłanki do zaskarżenia przedmiotowego orzeczenia, jednakże treść sporządzonej na potrzeby przedmiotowego postępowania opinii psychiatryczno-psychologicznej i zdiagnozowane u obwinionej zaburzenia nawyków i popędów u osoby z nawracającymi zaburzeniami depresyjnymi, skutkujące znacznym stopniem ograniczenia zdolności obwinionej do pokierowania swym postępowaniem w chwili popełnienia zarzuconego jej czynu oraz prowadzenia swojej obrony w sposób samodzielny i rozsądny, obligowały wszystkie organy procesowe do zawiadamiania o zapadłych orzeczeniach, jak i terminach posiedzeń nie tylko obwinioną, ale też jej obrońcę. Skarżący podniósł, że przedmiotowa opinia niejako nakładała na obrońcę obowiązek uczestnictwa we wszelkich czynnościach procesowych, w których mogła brać udział obwiniona, jednakże nie będąc powiadomiony o skierowaniu wniosku o przedłużenie obniżenia wynagrodzenia (a wcześniej o przedłużeniu zawieszenia w czynnościach), jak i o terminie posiedzenia w przedmiotowej sprawie nie miał możliwości udzielenia obwinionej pomocy prawnej. Nadto skarżący podkreślił, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, wydając 20 maja 2019 r. zaskarżone postanowienie, niewątpliwie dysponował opinią biegłych psychiatrów z 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie obrońcy obwinionej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, wyrażonym w szczególności w petitum odwołania, w niniejszej sprawie nie zaistniało uchybienie o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., ponieważ udział obrońcy w posiedzeniu Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym nie tylko nie był obowiązkowy, ale i nie jest przewidziany przez przepis ustawy.

Na wstępie należy zaznaczyć, że w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów, w sprawach nieuregulowanych, zgodnie z art. 171 pkt 1 ustawy z 28

stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego oraz części ogólnej kodeksu karnego, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego. Ponieważ powołana ustawa - Prawo o prokuraturze nie reguluje kompleksowo sytuacji, w których w postępowaniu dyscyplinarnym obwiniony prokurator musi mieć obrońcę z urzędu, a także w jakich czynnościach udział obrońcy z urzędu jest obowiązkowy, odpowiednie zastosowanie w tym zakresie znajdują regulacje kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z art. 79 § 1 k.p.k., w postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, w szczególności jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia tego czynu wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona, a także wówczas gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny. Jeżeli w opisanych wyżej sytuacjach oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, prezes sądu lub referendarz sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza mu obrońcę z urzędu (art. 81 § 1 k.p.k.). W sytuacjach wskazanych w art. 79 § 1 k.p.k. udział obrońcy jest obowiązkowy w rozprawie oraz w tych posiedzeniach, w których obowiązkowy jest udział oskarżonego (art. 79 § 3 k.p.k.).

Odnosząc się do powołanego przez skarżącego przepisu art. 439 § 1 k.p.k. wskazać należy, że zawiera on zamknięty katalog błędów natury procesowej, których wystąpienie skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Wymienione w nim uchybienia nie mogą natomiast podlegać wykładni rozszerzającej z uwagi na ich szczególny charakter i konsekwencje wynikające z ich wystąpienia (zob. w szczególności postanowienie Sąd Najwyższego z 7 lipca 2010 r., II KK 95/10, LEX nr 843194; postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2018 r., III KK 579/18, LEX nr 2581256). W niniejszej sprawie zarzut podniesiony przez skarżącego dotyczy uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., w którym wskazano, że bezwzględna przyczyna odwoławcza zachodzi, jeżeli oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1

i 2 oraz art. 80 lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy.

Przenosząc powyższe uwagi teoretyczne w realia badanej sprawy należy stwierdzić, że obrońca z wyboru obwinionej, którym jest prokurator G. G. występuje w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym w warunkach obrony obligatoryjnej, w związku z wątpliwościami co do poczytalności prokurator D. B. , a zwłaszcza wnioskami opinii biegłych lekarzy psychiatrów co do okoliczności utrudniających prowadzenie przez nią obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Wbrew twierdzeniu skarżącego, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym nie popełnił jednak błędu, a zwłaszcza błędu o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej wydając zaskarżone postanowienie mimo nieobecności obrońcy obwinionej na posiedzeniu w dniu 20 maja 2019 roku. Trzeba bowiem podkreślić, że w myśl stosowanego odpowiednio przepisu art. 79 § 3 k.p.k., w sytuacji obrony obligatoryjnej obowiązkowy jest udział obrońcy w rozprawie dyscyplinarnej, a także w tych posiedzeniach, w których obowiązkowy jest udział obwinionego. Ani przepisy ustawy Prawo o prokuraturze, ani stosowane odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego nie wskazują na obligatoryjny udział obwinionego i jego obrońcy w posiedzeniu sądu dyscyplinarnego w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia prokuratorowi zawieszonemu w czynnościach. Co więcej, zgodnie ze stosowanym odpowiednio przepisem art. 96 k.p.k., nie istnieje konieczność (obowiązek) zawiadamiania stron o terminie posiedzenia. Nie mogła zatem przynieść oczekiwanego rezultatu argumentacja skarżącego zmierzająca do wykazania, że poprzez brak zawiadomienia i nieobecność obrońcy na posiedzeniu w dniu 20 maja 2019 roku naruszono prawo do obrony obwinionej.

Niezależnie od przedstawionej argumentacji, biorąc pod uwagę, że obwiniona prokurator D. B. pozostaje zawieszona w czynnościach służbowych, a waga zarzucanego jej deliktu dyscyplinarnego i jego społeczna szkodliwość, w ocenie Sądu Najwyższego, są znaczne, za w pełni zasadne uznano wydane przez sąd meriti postanowienie z 20 maja 2019 roku o obniżeniu jej wynagrodzenia do wysokości 50%.

Należy także podkreślić, mimo że nie zostało to podniesione w złożonym odwołaniu, że w toku procedowania przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, doszło do obrazy przepisów postępowania, a to art. 140 k.p.k. w zw. z art. 100 § 4 k.p.k., albowiem obrońcy obwinionej nie doręczono odpisu postanowienia z 20 maja 2019 roku. Uchybienie to pozbawione jest jednak procesowego znaczenia, ponieważ mimo braku doręczenia obrońca obwinionej w dniu 30 maja 2019 roku wywiódł zażalenie podlegające rozpoznaniu.

Na marginesie przedstawionych uwag, Sąd Najwyższy podkreśla także, iż przepis art. 152 ustawy Prawo o prokuraturze nie wskazuje na konieczność zakreślania (jak to uczynił sąd I instancji) daty końcowej obniżenia wynagrodzenia prokuratorowi zawieszonemu w czynnościach. W powołanym przepisie art. 152 § 1 ustawodawca określił, że można obniżyć do 50% wysokość wynagrodzenia prokuratora na czas zawieszenia w czynnościach, a zatem zawieszenie prokuratora w czynnościach jest warunkiem koniecznym podjęcia decyzji o obniżeniu wynagrodzenia. Ponadto, obniżenie wynagrodzenia prokuratora może dotyczyć wyłącznie okresu zawieszenia go w czynnościach, a ustaje z chwilą nieuwzględnienia wniosku o przedłużenie okresu zawieszenia (art. 150 § 3 ustawy), nieprzedłużenia okresu zawieszenia (art. 150 § 4 ustawy) lub uchylenia tego zawieszenia (art. 150 § 8 i art. 151 § 1 zd. 4 ustawy). W związku z tym, w wydanym przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniu o obniżeniu wynagrodzenia prokuratorowi na podstawie art. 152 ustawy nie ma potrzeby zakreślania daty końcowej obowiązywania tego obniżenia, ponieważ będzie ono funkcjonować wyłącznie w okresie zawieszenia prokuratora w czynnościach. Nie wyklucza to możliwości weryfikacji konieczności stosowania instytucji obniżenia wynagrodzenia (z urzędu, a także na wniosek stron) w przypadku zmiany okoliczności faktycznych w sprawie.

Z uwagi na kierunek zaskarżenia sformułowany w odwołaniu, dokonanie korekty postanowienia z dnia 20 maja 2019 roku w przedstawionym zakresie było niemożliwe.

Ze wskazanych powyżej względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

